

(II)

BI MAKILA BIDEAN

*Merkatutik etxera, ilhun-nabarrean,
Zintzurra legundurik arno-nafarrean,
Irrintzinaka noa, makila airean!...*

(J. B.)

Etxe-alde, irrintzinaka heldu zen Sarasketa Biamunteko Piarre, irrintzinaka eta makila firrindilaka... "Ai, ui, ui!"... Astelehena zen, Donianeko merkatu-arratsa. Gizon gazte ona zen Piarre, eta adixkide ainitz bazuelakotz ere, Mesaarrainean, Dofinenean eta Leonenean lehenik, Lexakaren etxean gero Izpuran, Madalenen berantxago, Donazaharre-maiderrenean azkenik bost baso arno edanik, bazoan orai Antxixarburuko pata-rrari gora, irrintzinaka bethi, eta makila firrindilaka!

Ah! Makila hura! Azkonzabaleko mizpira legun eta xuxen xuxen batetarik egina! Makila hura sahetsean ez othe ere zen sorthua? Berak ongi bazakiena? Zer nahi den, ohiko kantuan bezala, *leben hurratsak zituen egin munduan, amak lagunduz, bainan...* makila eskuan!

Eta geroztik, badut uste bere itzala lehenago galduko zuen Piarrek, bere makila galduko zuen baino, ezen, haur txar bat oraino zelarik, aitaren makila behar zuen jaunak eskuetan... lokartzeko!

Aitak berak irakatsi zion makila hartaz baliatzen. Frantxoa zenak, Duzunaitzeko erretor sailduak ez ziozkan *hiru mixterio printzipalak* buruan oraino sarrarazten ahal. Eta Piarrek, jadanik, bere aitari ikasirik, bazakien: makila saheska emanik, bere buruaren gerizatzen; azpitik goiti, ximixtaren pare, makila haren firurikan erabiltzen; gainetik beheiti, makila harekin, matroaren kopeta porroskatuko¹ zuen kolpearen emaitzen.

Horiek oro bazakizkan, eta nola zakizkan! Hots, makiikari bat egin zen izigarria, nehor nihun ez baitzitzaion, borroka aldi bat harekin egin beharrez, gogo-kontra baizik atheratzen.

Behin bizkitartean, gauaz, Antxixarburuko gaztena-ondo handien artetik, zokorik ilhunenean, gizonbat jali zitzaion, jautsian, biderat... Oren laurden batez arizan ziren, elgar ezin garraituz, elgarren bethekoak² biak! Oren laurden baten buruan, boneta begietaraino sarturik, xamarrarekin bere burua kukuturik urrundu zen... *aita*, semea nausi utzirik, han, Antxixarburuko oihanean! Hiltzerakoan bakarrik aithortu zion hori bere semeari:

"Egundaino nehor ez ziakan joan, ordu arte. Nahi nikan ikusi, hire aita bezanbat bahintzanez. Ikusi nikan, eta nere gostuz sinbetsi, aiphatu ere ez baituk, sekulan, arrats hartako gure gudu izigarria!..."

Irrintzinaka bazoan beraz Piarre Biamuntekoa...

Eta horra non, han nonbait, Ahatsako bidean, bertze irrintzina bat eraikitzen den samina³...

ELHEKETA. Aste huntuako elke-pidea.

- 1 - Biamunteko Piarrearen zalatasuna!
- 2 - Nola zen haurrean?
- 3 - Zer bilhakatu zen.

(III) ADITZ IKASKUNTZA

31. Bazakien 32. Ez Ziozkan

33. Bazoan 34. Zitzaron

31. JAKIN. Indicatif imparfait

Nik nahien = je savais

Hik nahien = tu savais

Zuk zinahien = vous saviez

Harek nahien = il savait

Guk zinahien = nous savions

Zuek zinahien = vous saviez

Heiek nahien = ils savaient.

32. UKAN. Conj. à dtc epl. Indicatif.

Imparfait. Hari = à lui.

Nik zinukhan = nizkion = je le lui avais

Zuk zinukhan = zinkion = vous le lui aviez

Harek zinukhan = zizkion = il - u - avait

Guk zinukhan = ginkion = nous - u - avions

Zuek zinukhan = zinkion = vous - u - aviez

Heiek zinukhan = zizkion = ils - u - avaient

33. JOAN = Indic. Imparfait

Ni nindoan = j'allais

Hi nindoan = tu allais

Zu zinotzian = vous alliez

Hura zotan = il allait

Guk zinotzian = nous allions

Zuek zinotzian = vous alliez

Heiek zotzian = ils allaient